

Bioloģisko atkritumu kompostēšana mājsaimniecībās

Reģionālais seminārs par bioloģisko atkritumu apsaimniekošanu Latgales
atkritumu apsaimniekošanas reģionā
30.09.2026. Daugavpils

Ināra Teibe, LASA projekta eksperte

Eiropas Savienības LIFE programmas integrētais projekts "Atkritumi kā resursi Latvijā –
Reģionālās ilgtspējas un aprites veicināšana, ieviešot atkritumu kā resursu izmantošanas koncepciju"

Bioloģisko atkritumu kompostēšana Preiļu novada un Liepājas pilsētas viengimeņu privātmājās

Kompostēšanu privātmāju mājsaimniecībās uzsāka:

- Liepājā 2022.gada decembrī 68 privātmāju mājsaimniecības, bet turpināja 67 mājsaimniecības;
- Preiļu novadā 2022.gada decembrī 32 privātmāju mājsaimniecības.

Saņēma projektā iegādātus kompostēšanas konteinerus 1 000 litri un 1 200 (3 x 400) litri.

Bioloģisko atkritumu kompostēšana Preiļu novada un Liepājas pilsētas viengimeņu privātmājās

Kompostēšanu privātmāju mājsaimniecībās uzsāka:

- Liepājā 2022.gada decembrī 68 privātmāju mājsaimniecības, bet turpināja 67 mājsaimniecības;
- Preiļu novadā 2022.gada decembrī 32 privātmāju mājsaimniecības.

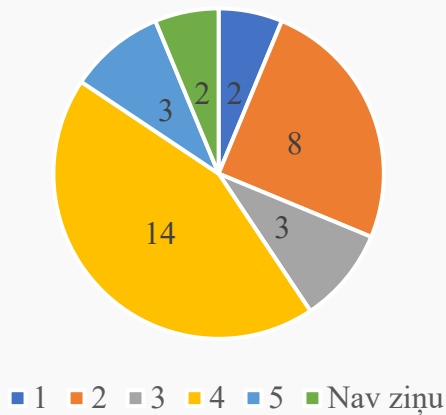
Saņēma projektā iegādātus kompostēšanas konteinerus 1 000 litri un 1 200 (3 x 400) litri.

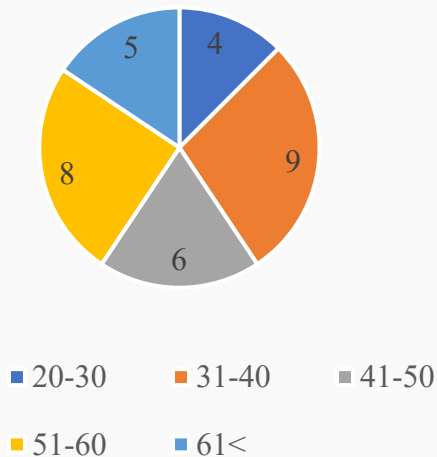
Mājkompostētāja profils

Preiļu novads: 32 mājsaimniecības

Personu skaits mājsaimniecībā

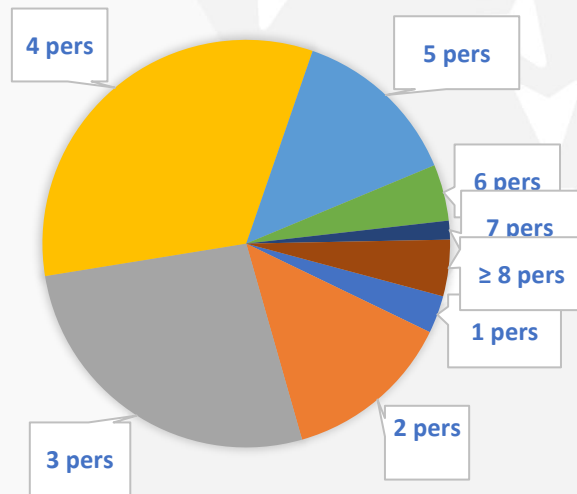

Kompostētāja vecums

Liepājas valstspilsēta: 67 mājsaimniecības

Personu skaits mājsaimniecībās

Mājsaimniecību sadalījums pēc piemājas dārza platības

Dārza teritorijas platība m ²	<300 m ²	300-550 m ²	550-1000 m ²	>1000 m ²
Liepāja	16%	24%	44%	16%
Preiļi	47%	9%	19%	25%

Komunikācija ar Preiļu novada projekta dalībniekiem

Šā gada 4. – 11. jūlijā Liepājas mājkompostētājus apmeklēja Latvijas Atkritumu saimniecības asociācijas pārstāves Lienes Jākobsones un Zane Rupertas projekta "Life Waste to Resources (IP LIFE20 IPE/LV/0000014). Atkritumi kā resursi Latvijā – Reģionālās ilgtspējas un aprites veicināšana, ieviešot atkritumu kā resursu izmantošanas koncepciju" ietvaros, lai apskatītu, kā projekta dalībniekiem veicas ar mājkompostēšanu, kā arī sniegtu kādu noderīgu padomu. Tika apmeklētas vairākas mājkompostēšanas, kuras lāpīrāt piekirta padalīties ar savu pieredzi.

Aizvadītā gada decembrī Liepājā 68 privātmāju mājkompostēšanas uzstādīja šajā projektā, saņemot beztermiņa lietotānā speciālu kompostēšanas tvertni. Dalībnieku uzdevums ir nodalīt mājkompostēšanā radušos bioatkritumus, tos kompostēt, kā arī iesaistīties informācijas sniegšanā par savā mājkompostēšanā kompostēto atkritumu daudzumu un to veidiem periodā līdz 2023. gada 31. decembrim.

Kopā projekta uzsākšanas ir pagājuši 7 mēneši, un tas ļauj izvērtēt apkopotus datus par katru mājkompostēšanu. Ik mēnesi projekta dalībnieki sniedz datus projekta koordinātorēm par mājkompostēšanu savāktā bioatkritumu daudzumu iepriekšējā mēneša laikā. Pēc projekta koordinātoru Lienes Jākobsones sniegtās informācijas, visēj mēnesī (periodā par šā gada janvārī – jūnijā) mājkompostēšanas Liepājā radušos no 30 līdz 32 litriem pārtikas atkritumu, kas veido no 8 līdz 10 litriem pārtikas atkritumu uz katru mājkompostēšanas personu.

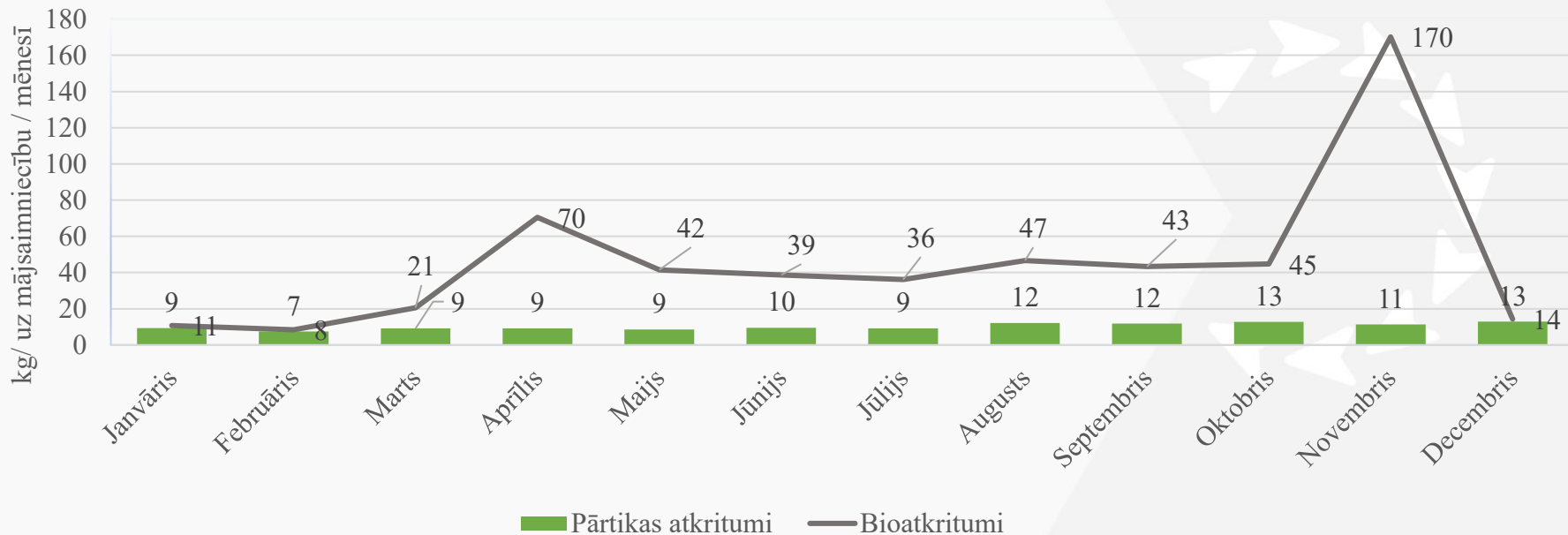
Savāktā atkritumu daudzums mājkompostēšanā ir atšķirīgs, ņemot vērā cilvēku skaitu mājkompostēšanā, iepirkšanās un ēdiena gatavošanas paradumus. Ēdiena atkritumus var ievērojami samazināt, veicot pārdomātu iepirkšanos, taču ja ģimene pastāvīgi gatavo mājās, tālā skaitā uzturā daudz lieto dārzeņus, tad bioatkritumu

es un funkcionālās skaidrotes. Papildus informācija pieejama

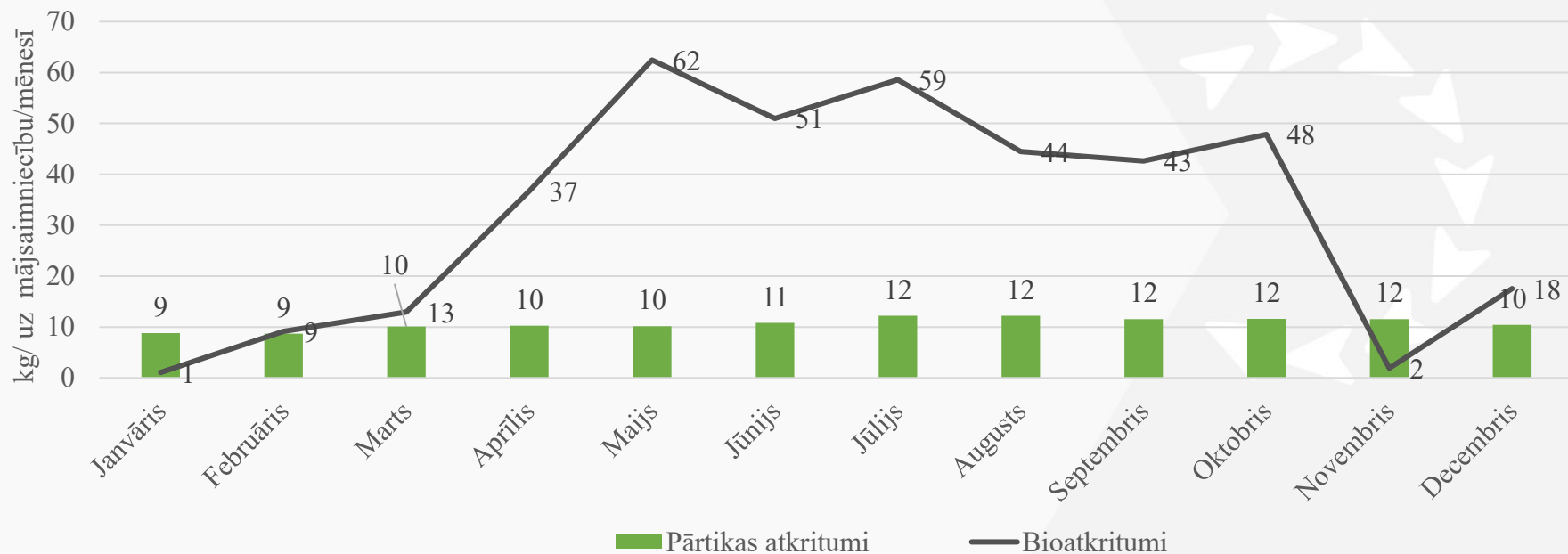
Komunikācija ar Liepājas valstspilsētas projekta dalībniekiem

Mājkompostēšanā pārstrādātais bioloģisko atkritumu daudzums Preiļu novadā, kg/uz mājsaimniecību/mēnesī

Mājkompostēšanā pārstrādātais bioloģisko atkritumu daudzums Liepājā, kg/uz mājsaimniecību/mēnesī

Pārtikas atkritumu daudzums (LIFE projekta dati)

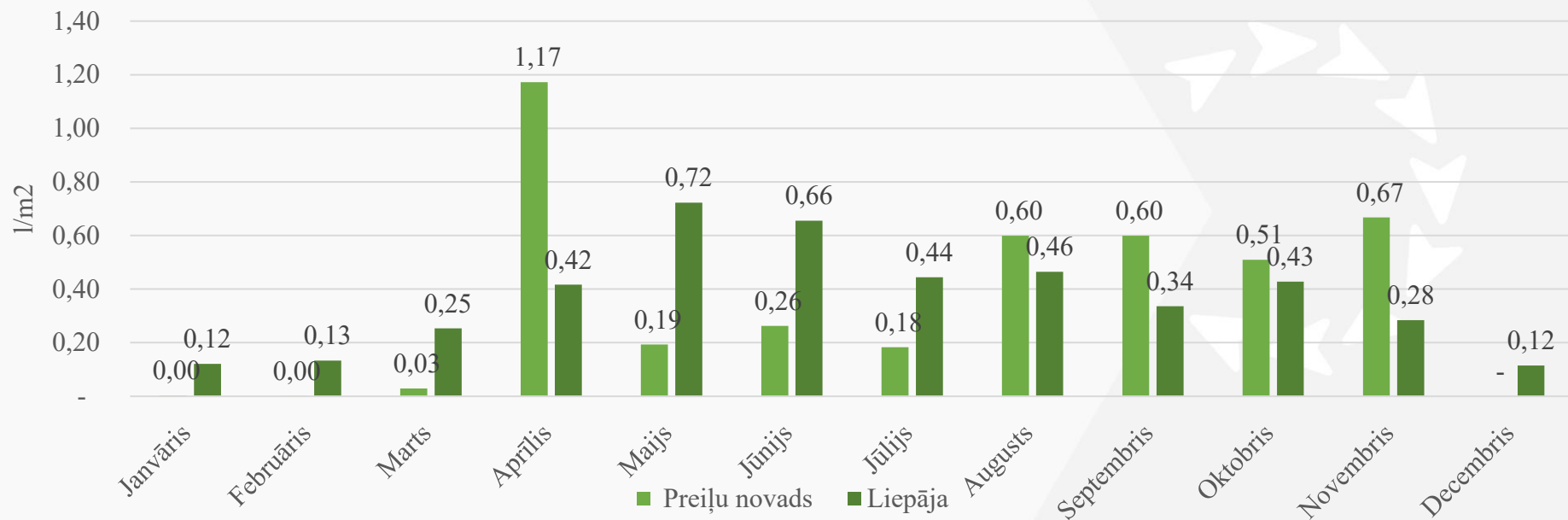
Pilsēta	Vidējais pārtikas atkritumu daudzums uz vienu iedzīvotāju gadā, kg	Vidējais pārtikas atkritumu daudzums uz vienu iedzīvotāju gadā, m ³
Rīga	52	0,152
Liepāja	42	0,123
Preiļi	41	0,120

Mājsaimniecībā radītais pārtikas atkritumu daudzums ziemas periodā

Mājkompostēšanā pārstrādātais zaļo atkritumu daudzums Liepājā un Preiļu novadā, l/m²

Mājsaimniecībās pārstrādātais bioloģisko atkritumu daudzums

Pilsēta	Kopējais savāktos pārtikas atkritumu daudzums	Pārtikas atkritumu daudzums uz 1 iedzīvotāju gadā	Kopējais pārstrādātais zaļo dārza atkritumu daudzums	Pārstrādātais zaļo dārza atkritumu daudzums un 1 iedzīvotāju
Liepāja	7,8 t	37 kg	23 t	190 kg
Preiļi	3,5 t	40 kg	12 t	140 kg

Dalībnieka novērtējuma anketa (Preiļu novads, 19 respondenti)

- Ir bijis daudz padomu, ieteikumu - milzīgs paldies par visu, kas šī gada laikā gūts - gan kontainers, gan zināšanas.
- Kā fiziski ērtāk izņemt gatavo kompostu, ja visu laiku sanāk mest virsū jaunus atkritumus? Redzu, ka apakšā ir jau izmantojams komposts. Laikam nākamgad kaut kā nostumšu nost negatavo un kaut kā celšu ārā gatavo. Bet citādi- viss sanāca!
- Paldies par doto iespēju un sniegto izsmēlošo informāciju, iepazīstot un veicinot kompostēšanas paradumus mūsu ģimenē!
- Tika saņemti labi ieteikumi un padomi kompostēšanas procesam
- Ļoti stimulējošs atbalsts! Un zināšanas. Paldies!
- Kompostēšana nav tika bioloģisko atkritumu uzkrāšana, tā ir noteiktas tehnoloģijas ievērošana (kūdras, biokompostētāja pievienošana utt.) lai notiktu organisko vielu noārdīšanās līdz izmantojamai augsnei.

Padomi veiksmīgai kompostēšanai (I)

Mājsaimniecībā radītos bioloģiskos atkritumus atļauts kompostēt, ja kompostēšana tiek veikta uz savā īpašumā esošas zemes un tas nerada draudus cilvēku dzīvībai, veselībai, videi, kā arī personu mantai. Saražoto kompostu drīkst izmantot tikai paša saimnieciskajām vajadzībām.

1.Kompostēšanas vieta

Kompostēšanas vietu iekārtojiet daļēji noēnotā un acīm neuzkrītošā vietā. Jūsu kompostēšana nedrīkst radīt neērtības kaimiņiem. Ieteicams turēt divas komposta kastes, lai varētu pārcilāt kompostējamo materiālu un vienu no tām turēt komposta nogatavināšanai. Pārdomājiet vai tiksiet līdz kompostēšanas vietai arī ziemā, kad būs sasnidzis sniegs.

Ja kompostējiet virtuves pārtikas atkritumus, tos lieciet kompostēšanas tvertnē un aizsargājiet tvertni pret žurkām un citiem grauzējiem. Ieteicams kompostēšanas tvertnes pamatnē ieklāt smalku metāla sietu vai režģi, kas pasargās no nevēlamiem grauzējiem.

Padomi veiksmīgai kompostēšanai (II)

2. Kompostēšanas process

Kompostēšana ir bioloģisks process, kurā piedalās mikroorganismi. Mikroorganismu darbībai vajadzīgs ogleklis (C), slāpeklis (N), ūdens (mitrums) un barības vielas, kā arī gaiss jeb skābeklis. Kad komposta kaudzes sastāvdaļas sāk bioloģiski noārdīties, tā sāks sakarst. Lai izvairītos no komposta kaudzes pūšanas un smirdēšanas, kaudze ir jāpārjauc, lai tai pievadītu skābekli. Gaisa pievienošana kaudzē paātrinās bioatkritumu sadalīšanos. Kompostam jābūt mitram, tas nedrīkst būt slapjš vai sauss. Ja nav pārliecības, ka kompostēšanas laikā tiek nodrošināta 50 – 70°C temperatūra, kompostā nav ieteicams likt slimos augus.

Sagatavoto komposta materiālu ieteicams izsijāt, lai atdalītu materiālu, kas vēl nav sadalījies. Gatavo kompostu katru gadu izlietojiet dārzā augsnes ielabošanai.

Padomi veiksmīgai kompostēšanai (III)

3. Kompostējamais materiāls

Visi pārtikas atkritumi ir liekami kompostā, izņemot kaulus, gaļu, asakas un lielus augļu kodolus vai serdes.

Olu čaumalas un kafijas biezumi lieliski uzlabo galaprodukta kvalitāti. Pārtikas atkritumi ir labs ieraugs dārza atkritumiem. Sasmalciniet atkritumus, tas paātrinās trūdēšanas procesus. Sīkie zariņi komposta kastē lieliski kalpo gaisa cirkulācijai.

Nemetiet kompostā kastē citu sadzīves atkritumu piejaukumus, apdrukātu papīru, mājdzīvnieku izkārnījumus, higiēnas ikdienas lietas, cigarešu izsmēķus u.c.

Padomi veiksmīgai kompostēšanai (IV)

Visus kompostējamos materiālus iedala divās grupās “zaļie” un “brūnie”, ņemot pēc tilpuma, izmanto proporciju - 75% “brūnās” sastāvdaļas (C) un 25% “zaļās” (N).

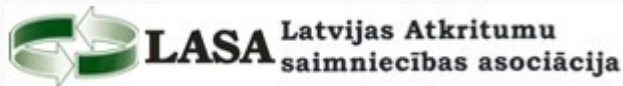
“Brūnie” atkritumi ir oglekļa (C) avots - nodrošina mikroorganismus ar oglekli kā enerģijas avotu, lai tie spētu sadalīt organiskos materiālus.

“Zaļie” atkritumi ir slāpekļa (N) avots - nodrošina komposta mikroorganismus ar olbaltumvielām, tā sekmējot to augšanu un vairošanos.

Paldies par uzmanību!

Birojs: Vēja iela 33-1, Rīga, LV-1004

Tālrunis: +371 29171599

E-pasts: lasa@lasa.lv

wastetoresources.kem.gov.lv

[LIFEwastetoresources](https://www.facebook.com/LIFEwastetoresources)

[waste_resources](https://twitter.com/waste_resources)

[wastetoresources](https://www.instagram.com/wastetoresources)

[waste to resources](https://www.linkedin.com/company/waste-to-resources)

[wastetoresources](https://www.youtube.com/channel/UCwastetoresources)

LIFE integrētais projekts "Atkritumi kā resursi Latvijā – Reģionālās ilgtspējas un aprites veicināšana, ieviešot atkritumu kā resursu izmantošanas koncepciju" (LIFE Waste To Resources IP, LIFE20 IPE/LV/000014) tiek īstenots ar Eiropas Savienības LIFE programmas un Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas finansiālu atbalstu.

Informācija atspoguļo tikai autoru nostāju un viedokli, un ne vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības vai Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildāģentūras (CINEA) nostāju un viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne finansējuma piešķirējs nav atbildīgi par pausto saturu.